Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

MUISTIO
K 9/2015 vp
Tarkastusvaliokunta 24.9.2015
Ohjelmapäällikkö Katja Outinen

K 9/2015 vp - Hallituksen vuosikertomus 2014
K 15/2015 vp Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2014 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta

Eduskunta antoi toukokuussa 2013 tarkastusvaliokunnan mietinnön (TrVM 1/2013 vp) perusteella rakennusten kosteus- ja homeongelmista kannanoton (Eduskunnan kirjelmä 5/2013 vp). Kannanoton toteutuksesta on raportoitu hallituksen vuosikertomuksessa 2013 ja 2014. Hallituksen vuosikertomuksesta 2013 antamassaan mietinnössä (trVM 7/2014vp) tarkastusvaliokunta totesi, että kannanoton toteutuksessa on tehostamistarvetta. Hallitus on vastannut eduskunnalle vuodelta 2014 annetun vuosikertomuksen liitteessä 3. Eduskunnan tarkastusvaliokunta on nyt pyytänyt näkemystä keskeistä kehittämistoimista, joilla kutakin kannanoton kohtaa toteutetaan ympäristöministeriön toimesta, arviota toimien vaikuttavuudesta ja siitä, onko kannanoton kohta edelleen tarpeellinen tai ajankohtainen.

Eduskunnan kannanottojen toteuttaminen on edennyt vuonna 2015 kaikilla osa-alueilla. Eri osa-alueiden toteutuksen kuvaus on esitetty pääpiirteissään tämän muistion liitteessä. Yhteenveto on koottu eri ministeriöiden toimittamien tietojen perusteella.

Valtioneuvoston päätöksellä toteutuksen koordinoinnista vastaa ympäristöministeriö. Ministeriöllä on tukenaan eri ministeriöiden edustajista koottu seurantaryhmä. Ympäristöministeriölle myönnettiin vuoden 2014 lisätalousarviossa 0,7 milj. euron lisämääräraha kosteus- ja homeasioihin ja kannanottojen toteutukseen vuodelle 2015. Seurantaryhmän päätöksellä tästä lisämäärärahasta osoitettiin 0,5 milj. euroa Kosteus- ja hometalkoille. Kosteus- ja hometalkoista annetussa valtioneuvoston periaatepäätöksessä esitetyt hankkeet ja muut toimenpiteet on pääosin toteutettu. Kosteus- ja hometalkoot ohjelmana loppuu vuoden 2015 lopussa, mutta talkootyö jatkuu aktiivisen talkooverkoston ja sidosryhmien toimesta.

Ympäristöministeriön hallinnonalan osalta kannanoton lausumien mukaisia toimenpiteitä on viety eteenpäin vuonna 2015. Toimenpiteet tulevat parantamaan rakentamisen laatua ja vähentämään kosteus- ja homevaurioiden määrää ja niistä aiheutuvaa haittaa. Muutokset tapahtuvat pitkällä aikavälillä. Rakennus- ja rakennusterveysalan koulutuksen kehittämisellä on merkittävä rooli asiassa. Tärkeää on panostaa myös lisä- ja täydennyskoulutukseen.

Kannanoton kohtien toteutuksessa ympäristöministeriö pitää ympäristöhallinnon osalta keskeisinä kehittämistoimina maankäyttö- ja rakennuslain muutosta 41/2014 ja sen nojalla annettuja valtioneuvoston ja ympäristöministeriön asetuksia sekä ympäristöministeriön ohjeita. Lakimuutoksessa ja asetuksissa on uudistettu rakennushankkeeseen ryhtyvän velvollisuuksia, rakennuksen suunnittelua ja suunnittelijoita, rakennustyönjohtoa, rakennuslupahakemusta ja rakentamisen viranomaisvalvontaa koskevaa sääntelyä. Muutosten myötä esimerkiksi rakentamisen aikainen kosteudenhallinta voidaan ottaa entistä paremmin huomioon valmisteltaessa rakennuksen kosteustekniseen turvallisuuteen liittyvää asetusmuutosta.

Uudis- ja korjausrakentamisen laadun parantamisen kannalta on tärkeää vakiinnuttaa sääsuojaus ja olosuhteiden hallinta osaksi rakennustöiden tavanomaisia tehtäviä. On myös tärkeää, että rakennustyömaalla on sääsuojauksesta ja olosuhteiden hallinnasta vastaava henkilö esimerkiksi työsuojelun tapaan. Tämän osalta on maankäyttö- ja rakennuslaissa on selkeytetty ja täsmennetty muun muassa vastaavan työnjohtajan tehtäviä ja velvollisuuksia. Tämän lisäksi rakentamisen kosteudenhallinnan kehittämiseksi ympäristöministeriö on toteuttanut kehityshankkeen, jossa tuotettiin verkkosivusto

www.kosteudenhallinta.fi. Sivusto aukeaa 1.10.2015 ja sieltä löytyy tietoa ja ohjeita kosteudenhallinnan huomioimiseksi rakennusprosessin eri vaiheissa.

Ministeriö kiinnittää huomiota yksityisoikeudellisten sopimusten kehittämismahdollisuuksiin sekä niiden sisältämiin menettelyihin kuten rakennuttajan omavalvontaan, toteutuksen dokumentointiin sekä suunnittelijoiden tekemiin tarkastuksiin. Alan yleiset sopimusehdot ja omat kehittämistoimet antavat mahdollisuuden parantaa rakentamisen laatua sekä lisätä kiinteistön huollossa ja ylläpidossa hyödyllistä tietoa rakennuskohteesta. Rakennusala on kehittämässä urakkasopimusehtoja, jotta rakentamisen kosteudenhallinta tulisi paremmin huomioiduksi sopimuksissa.

Ministeriö pitää tärkeänä hyvää rakennuksen ja työn toteutuksen suunnittelua sekä kosteusteknisten riskien arviointia osana suunnittelua. Maankäyttö- ja rakennuslaki antaa mahdollisuuden määrittää tarvittavat tarkastuskohteet niin rakennustöiden aikana kuin rakennuksen käyttövaiheessa. Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen yhteydessä on täsmennetty ja selkeytetty eri suunnittelualojen suunnittelutehtävien vaativuusluokkia ja niiden sisältöä. Muutoksessa kiinnitettiin huomiota kosteustekniseen suunnitteluun erityisesti kosteusvaurioiden korjaussuunnittelun yhteydessä.

Kannanoton kohdan 1 toteuttamiseksi ympäristöministeriö pitää keskeisenä toimena ministeriön ja Oulun kaupungin rakennusvalvonnan yhteistä kehittämishanketta, jossa selvitetään rakennusvalvonnan toiminnan kehittämistä nykyisten tehtävien puitteissa. Hankkeessa on tavoitteena luoda menettelytapoja rakennusaikaisen kosteudenhallinnan varmistamiseksi ohjauksen ja neuvonnan keinoin.

Rakennusvalvonnan kehittämistä jatketaan uuden hallitusohjelman mukaisesti arvioimalla kokonaisuutena uudelleen rakentamisen lupa- ja valvontaprosessin toimivuutta.

Kannanottojen toteutuksessa koordinaatiovastuussa oleva ympäristöministeriö toteaa, että toimenpiteiden loppuunsaattaminen kannanoton kohdissa 1-13 esitetyllä tavalla on hyvin pitkällä. Uudis- ja korjausrakentamisen laadun parantamista ja rakennusten suunnitelmallista kiinteistönpitoa viedään eteenpäin laajalla rintamalla yhteistyössä ministeriöiden ja alan toimijoiden kesken.